

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tallinna Ringkonnakohus
Kohtukoosseis	Lilianne Aasma, Oliver Kask ja Ivo Pilving
Otsuse tegemise aeg ja koht	24. oktoober 2008, Tallinn
Haldusasja number	3-07-2375
Haldusasi	Georgi Šubini kaebus Murru Vangla direktori 01.11.2007 käskkirja nr 101-i tühistamiseks ja vangla käskkirjaga põhjustatud mittevahalise kahju hüvitamiseks
Vaidlustatud lahend	Tallinna Halduskohtu 14.03.2008 otsus
Menetluse alus ringkonnakohtus	Georgi Šubini apellatsioonkaebus
Asja läbivaatamise kuupäev	Kirjalik menetlus
Menetlusosalised	Kaebuse esitaja Georgi Šubin Vastustaja Murru Vangla

RESOLUTSIOON

Rahuldada Georgi Šubini apellatsioonkaebus osaliselt.

**Tühistada osaliselt Tallinna Halduskohtu 14. märtsi 2008 otsus haldusasjas nr 3-07-2375 ja teha selles osas uus otsus, millega tunnistada õigusvastaseks Georgi Šubini hoidmine Murru Vangla direktori 01.11.2007 käskkirja nr 101-i alusel kambris, kus temale oli vähem kui 2,5 m² põrandapinda.
Muus osas jätta kohtuotsus muutmata.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Kohtuotsuse peale võib esitada kassatsioonkaebuse Riigikohtule 30 päeva jooksul arvates otsuse kättesaamisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Murru Vangla direktori 01.11.2007 käskkirjaga nr 101-i paigutati kinnipeetav Georgi Šubin vangistusseaduse (VangS) § 69 lg 2 p 4 alusel eraldatud lukustatud kambrisse kuni asjaolude äralangemiseni, kuid mitte kauemaks kui kuueks kuuks. Käskkirjas märgiti, et julgeolekuosakonna spetsialist Neeme Henki 24.10.2007 ettekande kohaselt kakles 8. eluosakonnas karistust kandev kinnipeetav G. Šubin kaaskinnipeetavaga, kes toimetati tervishoiuosakonda, kust kakluses kannatada saanud kinnipeetav 24.09.2007 vabanes. Julgeolekuosakonna andmetel käitub G. Šubin kaaskinnipeetavatega üleolevalt ja agressiivselt ning on neid korduvalt ähvardanud füüsilise vägivallaga. 12.10.2007 rakendati G. Šubini suhtes eraldihooldamise printsiipi VangS § 12 lg 2 alusel. Kuna tegemist on kaaskinnipeetava

ründamisega, mille asjaolude väljaselgitamiseks on algatatud kriminaalmenetlus, tegi spetsialist N. Henk ettepaneku muuta G. Šubini eraldihoidmise printsiibi alust, rakendada tema suhtes täiendavaid julgeolekuabinõusid ja paigutada teda eraldi lukustatud kambris.

Käskkirjas leiti, et kinnipeetav G. Šubin on kaaskinnipeetavatega agressiivne, üleolev ja ähvardav, tema viibimine koos teiste kinnipeetavatega on tõsiseks ohuks vangla julgeolekule ning teiste kinnipeetavate elule ja tervisele. G. Šubini arvatava kaaskinnipeetava ründamise episoodis on algatatud kriminaalasi nr 0792220921. Eeltoodust tulenevalt on otstarbekas vangla sisekorraeeskirjade täitmise tagamiseks ning julgeoleku tagamiseks paigutada G. Šubin eraldi teistest kinnipeetavatest ja paigutada ta eraldatud lukustatud kambris.

2. G. Šubini kaebuses paluti tühistada Murru Vangla direktori 01.11.2007 käskkiri nr 101-i ja kohustada Murru Vanglat hüvitama nimetatud käskkirjaga põhjustatud mittevaraline kahju.

Kaebaja arvates ei vasta tema eraldatud ja lukustatud kambris kinnipidamise põhjus tegelikele asjaoludele. Kaebaja ei provotseerinud kaklust A. A. ga ja ei peksnud kedagi, vaid oli ise kannatanu, sest temale tungis kallale A. A. ning kaebaja tervisele tekitati kahju.

Ka juhul, kui leiaksid kinnitust süüdistused kaebaja agressiivsuses, ei annaks see vanglale alust kriminaalmenetlusse sekkumiseks. Kaebajat ei olnud vaja isoleerida, sest A. A. oli vangla meditsiini osakonnas ja seejärel vabanes vanglast.

Kaebajal keelati muuhulgas kehakultuuriga tegelemine, vangla kiriku külastamine ja isiklike riiete kandmine, milliseid piiranguid käskkiri 101-i ei sisalda.

Kaebaja paigutamine lukustatud ülerahvastatud üldkambris koos erinevaid nakkushaigusi põdevate kinnipeetavatega ei vasta kaevatavale käskkirjale ja rikub kaebaja õigusi. VangS § 69 lg 2 p 4 alusel tulnuks kaebaja paigutada eraldatud lukustatud kambris. Justiitsministri 30.11.2000 määruse nr 72 § 6 lg-te 1 ja 2 järgi majutatakse kinnipeetav kambris, mis on arvestatud ühele või kahele inimesele, kellele on arvestatud mitte vähem kui 2,5 m² põrandapinda.

Kaebajale tekitati suurt moraalset ja füüsilist kahju. Ta pidi alusetult julgeolekumeetmete kohaldamise aja vältel taluma hingelisi ja füüsilisi kannatusi, mille tulemusena laostus tema psüühika ja tervis. Neile asjaoludele tugineb kahju hüvitamise nõue.

3. Murru Vangla palus jätta kaebuse rahuldamata ja leidis, et täiendavate julgeolekuabinõude kohaldamine kaebaja suhtes oli põhjendatud. Käskkiri sisaldab piiranguid, mis on märgitud selle õiguslikes alustes. Vangla praktika kohaselt ei ole VangS § 69 lg 1 punkte 1-3 käskkirjas märgitud, ent VangS § 69 lg 1 p 4 kohaldamine tähendab iseenesest, et kinnipeetava suhtlemis- ja liikumisvabadus on piiratud. 9. eluosakond on kinnine eluosakond oma päevakavaga, milles spordisaali ega vangla kiriku külastamist ette nähtud ei ole, vangla kaplan käib kinnipeetavate juures kohapeal. Vangla sisekorraeeskirja § 8.1 lg 2 kohaselt kannavad Murru Vanglas vangla riietust vangla poolt lukustatavate kambritega osakonda paigutatud kinnipeetavad. Vangla direktori 16.11.2007 käskkirjaga on määratud riideesemed, mida 8. ja 9. eluosakonda paigutatud kinnipeetavad võivad omada ja kasutada. Seega kaebajal kui 9. eluosakonda paigutatul on väljaspool kambrit kohustus kanda vangla riietust ja lisaks on tal võimalik kasutada käskkirjaga nr 103 ettenähtud mahus isiklikku riietust. Kaebaja on paigutatud 6-kohalisse kambris ja seal on koos temaga 6 kinnipeetavat, seega kambar ei ole ülerahvastatud. Nakkushaiguste, eelkõige HIV-nakkuse, AIDS-i, tuberkuloosi ja hepatiidi puhul isoleeritakse haige vaid juhul, kui sama tuleks teha meditsiinilistel põhjendustel väljaspool vanglat. Nakkusohtlikud haiged eraldatakse teistest haigetest ja nad saavad vastava ravi ning kui nad enam nakkusohtlikud ei ole, paigutatakse nad teiste kinnipeetavatega kokku. Kaebajale tuleneb hügieeni järgimise kohustus vangla kodukorrast ja vangistust reguleerivatest õigusaktidest. Riigivastutuse seaduse (RVastS) § 9 lg 1 sätestab, millal füüsiline isik võib nõuda mittevaralise kahju hüvitamist. Kuna käskkiri on kooskõlas seadusega ja kaebaja õigusi ei riku, on kahjunõue alusetu.

4. Tallinna Halduskohus 14.03.2008 otsusega jäeti kaebus rahuldamata. Kohtu põhjendused.

1) Vangla ei sekkunud täiendavate julgeolekumeetmete kohaldamisega kriminaalmenetlusse. 16.09.2007 (otsuses ekslikult 24.10.2007) aset leidnud kakluse asjaolude väljaselgitamiseks algatatud kriminaalasja menetlus, milles kaebaja on kahtlustatav, jätkub. Käskkirjas põhjendati täiendavate julgeolekumeetmete kohaldamist kaebaja käitumisega vanglas, mis on agressiivne ja üleolev ning millele lisandus kaklus kaaskinnipeetavaga. Täiendavate julgeolekumeetmete kohaldamiseks aluste puudumisena ei ole käsitletav ka see, kui kaebajale kriminaalasjas süüdistust ei esitataks. Vaidlustatud käskkirjaga otsustati VangS § 12 lg 2 alusel 12.10.2007 rakendatud eraldihoidmise printsiibi asemel kohaldada VangS § 69 lg 2 p 4 alusel täiendava julgeolekuabinõuna eraldi lukustatud kambris paigutamist seoses kaebaja poolt arvatavalt kaaskinnipeetava ründamisega.

2) Vangla direktor on põhjendatult leidnud, et kaebaja ohustab vangla julgeolekut ning kuna vaidlustatud käskkirja andmiseni kohaldatud meetmed olid kaebaja suhtes ebapiisavad, oli vangla direktor pärast 24.10.2007 aset leidnud kaklust, mille puhul oli arvatavalt tegemist G. Šubini poolt kaaskinnipeetava ründamisega, mille kohta on algatatud kriminaalmenetlus, õigustatud rakendama täiendavaid julgeolekuabinõusid. Arvestades kaebaja käitumisega ja julgeolekuosakonna spetsialisti 24.10.2007 ettekandes tooduga, sealjuures julgeolekuosakonna andmetel kaebaja poolt kaaskinnipeetavate ähvardamisega füüsilise vägivallega, on täiendavate julgeolekuabinõude kohaldamine taotletud eesmärgi - kinnipeetavate järelevalve korraldamine viisil, mis tagab vangistusseaduse ja vangla sisekorraeskirjade täitmise ja üldise julgeoleku vanglas saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Kaebaja arusaam, nagu oleks rakendatud abinõusid vaid selleks, et hoida eraldi kaebaja ja kinnipeetav A. A., on ekslik.

3) Vastustaja selgitas, et kuna kaebaja suhtes kohaldati täiendava julgeolekuabinõuna eraldatud lukustatud kambris paigutamist, siis käskkiri 101-i sisaldab vastavaid piiranguid, mis on märgitud õiguslikes alustes. VangS § 69 lg 2 p 4 kohaldamine, mille alusel kaebaja paigutati kinnisesse 9. eluosakonda, tähendab juba iseenesest, et tema suhtlemis- ja liikumisvabadus on piiratud. Justiitsministri 30.11.2000 määruse nr 72 Vangla sisekorraeskiri (VSKE) § 1 lg 1 järgi sätestatakse sisekorraeskirjas vangistusseadusega kehtestatud vangistuse ja eelvangistuse kandmise tingimused ning täideviimise kord. VSKE § 10 lg 1 kohaselt kinnitab vangla direktor vangla päevakava, milles nähakse ette kinnipeetavate äratus, loendus, hommikvõimlemine, tualett, söömine, tööle saatmine, töötamine, õppimine, kultuuri- ja spordiürituste ja muud ajad ning direktori vastuvõtu ajad. Sama paragrahvi lg 1.1 kohaselt on kinnipeetaval õigus vangla päevakavas ettenähtud ajal osaleda usutalitusel, lg 4 näeb muuhulgas ette, et kinnise vangla vastuvõtuosakonnas, eelvangistuses, kartseris või eraldatud lukustatud kambris olev kinnipeetav sööb kambris. Murru Vangla direktori 07.10.2005 käskkirjaga nr 52 on kinnitatud 9. eluosakonna eluaegset vangistust kandvate kinnipeetavate päevakord, mis kaebaja suhtes ei kohaldu. Murru Vangla kodukorra p 7 kohaselt asuvad 9. eluosakonnas eraldatud lukustatud kambrid ja kartserid ning selle juures on jalutusboksid. Kodukorra p 47 viitab kodukorra lisadena kehtestatud päevakordadele, sealjuures lisaks nr 2 oleva Murru Vangla päevakorra kohaselt on eluosakondades 1, 9, 8, 6, 3 ja 2 eraldi päevakord. Murru Vangla direktori kohusetäitja 19.01.2006 käskkirjaga nr 6 kehtestati 9. eluosakonna kinnipeetavate päevakord, mis laieneb ka kaebajale. See ei näe aga spordisaali ja vangla kiriku külastamist ette, jalutuskäigud on vangla kodukorra lisa sätestatud ajaliselt kambrite kaupa. Vangla kaplan käib kinnipeetavate juures kohapeal. Seega tuleneb vanglasisese liikumis- ja suhtlemisvabaduse ning kehakultuuriga tegelemise piiramine 9. eluosakonna päevakorrast ja on õiguspärane.

4) Justiitsministri 30.11.2000 määrusega nr 72 kehtestatud "Vangla sisekorraeskiri" § 8.1 lg 1 kohaselt kannavad selles sättes loetletud vanglate, sealhulgas Murru Vangla kinnipeetavad isikliku riietust, välja arvatud lõikes 2 ja 3 nimetatud juhul. § 8.1 lg 2 kohaselt kannavad Murru Vanglas vangla riietust vangla poolt lukustatavate kambritega osakonda paigutatud kinnipeetavad. Murru Vangla direktori 16.11.2007 käskkirjaga nr 103 "8. ja 9. eluosakonda paigutatud kinnipeetavate isiklike riietusesemete kasutamise lubamine" on määratud riideesemed, mida 8. ja 9. eluosakonda paigutatud kinnipeetavad võivad omada ja kasutada. Seega

on kaebajal kui 01.11.2007 käskkirja nr 101-i alusel 9. eluosakonda paigutatud kinnipeetaval väljaspool kambrit kohustus kanda vangla riietust ja lisaks on tal võimalik kasutada käskkirjaga nr 103 ettenähtud mahus isiklikku riietust. Kaebaja eraldatud lukustatud kambrisse paigutamisel kohaldus kaebaja suhtes 9. eluosakonna režiim seal kehtivate piirangutega.

5) Ekslik on kaebaja arusaam, et eraldatud lukustatud kambrisse paigutamise all tuleb lähtuvalt justiitsministri määruse nr 72 § 6 lg-test 1 ja 2 mõista kinnipeetava paigutamist ühe- või kahekohalisse kambrisse. Ühestki kehtivast õigusaktist ei tulene kinnipeetavale õigust valida kambrit, milles ta karistust kanda soovib või endale meelepäraseid kambrikaaslasid. VangS-st ega selle alusel ja täitmiseks antud õigusaktidest ei tulene vangla administratsioonile kohustust täita kinnipeetavate soove ja eelistusi selles osas, mitmekesi ja kellega nad sooviksid ühes kambris olla, kui küsimus ei seisne eraldihoidmise printsiibis või julgeoleku tagamises. Vangla sisekorraeeskirja § 6 lg 1 ei näe ette ühe- või kahekohalisse tuppa või kambrisse paigutamist, vaid sätestab ühe- või mitmekohalisse kambrisse või tuppa paigutamise. Käesoleval juhul on kaebaja suhtes VangS § 12 lg 2 alusel kohaldatud eraldihoidmise alust muudetud ja rakendatud täiendavaid julgeolekumeetmeid kaebaja eraldatud lukustatud kambrisse paigutamiseks. Kaebaja ei väitnud, et tema julgeolekuga ei ole arvestatud. Kaebaja väitis ülerahvastatud kambrisse paigutamist, ent ei osanud kohtule nimetada rohkem kui viie temaga koos kambris viibiva kinnipeetava nime. Vastustaja kinnitusele oli planšetile kantud kinnipeetavate nimede põhjal kõnealuses kambris vastuse koostamise ajal 6 kinnipeetavat ja tegemist on 6-kohalise kambriga, milles kahtlemiseks puudub kohtul alus. Kaebuse väide, mille kohaselt käskkirja alusel kaebaja suhtes täiendavate julgeolekumeetmete kohaldamise tõttu on kaebaja sunnitud suhtlema kriminaalse elemendiga, on põhjendamatu. Kaebaja viibib vanglas, kus kannavad karistust kuriteo toimepanemises süüdi mõistetud isikud, teiseks kaasnesid eraldatud lukustatud kambrisse paigutamise suhtlemispiirangud, mitte võimaliku suhtlusringi laienemine.

6) Kohus nõustus vastustajaga selles, et nakkushaigusi põdevate kinnipeetavate eraldamine teistest kinnipeetavatest on õigustatud ja põhjendatud ajal, kui nad on nakkusohtlikud. Andmed tervise seisundi kohta on delikaatseteks isikuandmeteks isikuandmete kaitse seaduse § 4 lg 2 p 3 kohaselt. Selliseid andmeid vanglaametnikele ei avaldata ja kinnipeetava poolt HIV viirusesse nakatumise väitmine ei tähenda, et tegemist on kaebaja tervise ohtu seadmisega. Tähelepanuta ei saa jätta vastustaja selgitust, mille kohaselt kinnipeetavad väidavad sellise nakatumise olemasolu eesmärgiga vältida seksuaalset ärakasutamist kaaskinnipeetavate poolt. Seega asjaolu, et HIV nakkust, AIDS-i, tuberkuloosi või hepatiiti põdevad kinnipeetavad paigutatakse pärast sellekohase ravi saamist, kui nad enam nakkusohtlikud ei ole, kokku kinnipeetavatega, kes HIV viirust ja/või teisi haigusi ei põe, ei ole käsitletav kaebaja tervise kahjustamisena vangla administratsiooni poolt. Kohtule esitatud tervisekaardist ei nähtu, et kaebaja tervislikus seisundis oleksid aset leidnud sellised muutused või avaldunud nähud, mida saaks kuidagi seostada kaebaja suhtes täiendavate julgeolekumeetmete rakendamisega. Kaebaja on kohtule selgitanud, et vangla meditsiiniosakonna väidetavat tegevusetust ta vaidlustada ei soovi.

7) Kohus ei tuvastanud käskkirja andmisel selliseid menetlus- või vormivigu, mis võinuksid mõjutada asjas tehtud otsust. Kaebaja suhtes täiendavate julgeolekumeetmete kohaldamine on aset leidnud seaduslikul alusel ning kaebaja õigusi tema eraldatud lukustatud kambrisse paigutamise rikutud ei ole. Kaebaja õiguste piiramine on olnud õiguspärane ja kaebaja väited tema tervise kahjustamisest lukustatud kambrisse paigutamisel on tõendamata.

MENETLUDOSALISTE PÕHJENDUSED APELLATSIOONIMENETLUSES

5. G. Šubini apellatsioonkaebuses paluti tühistada halduskohtu otsus ja rahuldada kaebus, tühistada käskkiri ja mõista kaebaja kasuks välja 35 000 krooni moraalse kahju hüvitist.

1) Kohtu järeldused ei vasta faktilistele asjaoludele ja kohus rikkus menetlusnorme. Kohus ei pööranud piisavalt tähelepanu VangS §-le 67 p-le 3, mille kohaselt kinnipeetav on kohustatud teatama viivitamatult vangla direktorile kõikidest asjaoludest, mis võivad ohustada vangla

julgeolekut ja sisekorda ning teise isiku elu ja tervist. Kaebaja arvates ei ole julgeolekuosakonna poolt kogutud kaaskinnipeetavate seletused tõesed.

2) Käskkiri on koostatud ebaõigisel alusel, sisaldab vigu ja on ebaoproportsionaalne. Käskkirjas üritatakse kaebajat kujutada kui agressiivset ja teiste kinnipeetavate suhtes vägivalda kasutavat isikut. See on paljasõnaline, kuna vastustaja ei esitanud kohtule mitte ühtegi tõendit, mis oleks veenvalt tõendanud kaebaja süüd kinnipeetav A. A. peksmises. Vastustaja esitas kohtule ainult kinnipeetavate R. K. ja R.T. kirjalikud seletused, kes olid huvitatud kaebaja isoleerimisest, kuna kaebaja segas nende äritsemist narkootikumidega.

3) Kohus ei pööranud tähelepanu sellele, et Murru Vangla direktori käskkiri nr 103 „8. ja 9. eluosakonda paigutatud kinnipeetavate isiklike riietusesemete kasutamise lubamine” kehtib alates 16.11.2007, kuid kaebaja oli sunnitud vangla riideid kandma juba alates 01.11.2007. Enne 9. eluosakonna kambrisse nr 212 paigutamist võeti kaebajal riideid seljast ja sunniti selga panema vanglariietuse, mis koosnes pükstest ja jopest, ning võeti ära sokid, et kaebaja ei saaks minna ettenähtud jalutuskäigule.

4) Fakt, et kambris nr 212 suurusega 6 x 3 m oli perioodil 01.11.2007 - 20.02.2008 10 inimest, on tõendatud tunnistajate kirjalike ütlustega ja kaebaja ütlustega. Seaduse järgi peab kambris olema vähemalt 2,5 m² inimese kohta. See on PS § 12 rikkumine, kuna 9. eluosakonnas on piisavalt kambreid, kuhu kaebaja oleks võinud üle viia, kus ta oleks võinud normaalses elamistingimustes viibida. Kohus ei täitnud täieliku ja objektiivse uurimise ülesannet.

5) Kaebaja taotles eelmenetluses kinnipeetavate V. P., K. P., S. Š., ja A. J. tunnistajatena ülekuulamist. Kohus eiras kaebaja taotlust ega teinud selles osas mingit määrust. Kaebaja taotles kohtuistungil täiendavalt tunnistajate I. E. ja D. M. kutsumist, kuid kohus eiras kaebaja taotlusi.

6) Kohus ei andnud hinnangut väljavõttele kaebaja vanglas asuvast meditsiinilisest kaardist, kus on fikseeritud kaebaja kehal olnud peksmisjäljed, mis ta sai 16.09.2007, kui teda peksis kinnipeetav A. A.. Samuti ei andnud kohus hinnangut kirjalikus vormis esitatud tunnistajate I. E. ja D. M. ütlustele. Kogu kohtu tegevusetus tekitas kaebajale suurt kahju, kuna kaebaja ei saanud tõhusalt kaitsta oma õigusi.

7) Kaebaja ei saanud rahuldada oma religioosseid vajadusi, kuna kirik asub elutsoonis.

8) Murru Vangla tegevuse tõttu on kaebaja kaotanud tervise, vabaduse ja kaebaja psüühika on kahjustatud 9. eluosakonna kambris nr 212 valitsevate raskete ja väljakannatamatute tingimuste tõttu. Kaebajal tekkis psühhoos ja tugevnesid peavalud, samuti kõrgenes vererõhk, kuid talle ei osutatud meditsiinilist abi. Sellest tulenevad kaebaja nõuded Murru Vangla juhtkonnale hüvitada kaebajale osaks saanud kaotused Murru Vangla juhtkonna ebaseaduslike toimingute tulemusel, mis olid tingitud Murru Vangla direktori 01.11.2007 otsusest nr 101-i.

9) 10.09.2008 taotles kaebaja D. M. avalduse ja Justiitsministeeriumi kirja nr 11-7/2048 asja juurde võtmist. Tunnistaja D. M. kinnitab avalduses, et viibis kaebajaga ühes kambris septembrist 2006 kuni septembrini 2007 ning sel ajal ei rikkunud kaebaja vangla sisekorda. Justiitsministeeriumi kiri näitab kaevatava käskkirja ebaõigsust ja tõendab kaebaja avalduste hävitamist. Kaebaja pöördus enam kui 20 korral avalduste, kaebuste ja taotlustega Murru Vangla juhtkonna poole ja palus meditsiinilist abi, kuid avaldused ja kaebused kadusid.

29.09.2008 palus kaebaja võtta asja juurde kinnipeetav V. S. kirjaliku seletuse, milles ta kinnitab Murru Vangla tegevusetust kaebaja taotluste suhtes, kaebaja viibimist väljakannatamatutes tingimustes ja kaebaja nõuete seaduslikkust.

Kaebaja palus välja nõuda Murru Vanglalt meditsiinilise kaardi perioodi august-september 2008 kohta, kust nähtub tema halb psüühiline seisund, kehva kuulmine ja hambaravi vajadus.

6. Murru Vangla palus jätta apellatsioonkaebuse rahuldamata ja leidis, et kaevatava käskkirja tühistamiseks puudub alus. Vangla esitas tõendid kaebaja käitumise kohta. See, et ta ähvardas kaaskinnipeetavaid korduvalt füüsilise vägivallaga, seades ohtu kaaskinnipeetavate turvalisuse, on tõendatud kaaskinnipeetavate seletustega. Kohus pööras piisavalt tähelepanu VangS § 67 p-

le 3 ja arvestas kaaskinnipeetavate seletustega. Käskkirjaga nr 103 tunnistati kehtetuks 07.11.2007 käskkiri 8- ja 9- eluosakonda paigutatud kinnipeetavatele isiklike riietusesemete kasutamise lubamise kohta. Seega kehtib nimetatud kord alates 07.11.2007.

Vastustajal puuduvad andmed, et kaebaja oleks perioodil november 2007 kuni märts 2008 pöördunud kirjalikult tervishoiuosakonna poole. Kaebaja väited tervise kahjustamise kohta on tõendamata. Asjas puuduvad mistahes tõendid, et G. Šubinil oleks takistatud konsulteerida arstiga ja saada vajalikku ravi. VSKE § 6 p 6 nõuet 2,5 m² põrandapinna kindlustamiseks ühele inimesele ei ole alati võimalik rakendada, kuna Murru Vangla puhul on tegemist vana ühis-elamutüüpi vanglaga. Samuti on vangla hoone valminud enne ehitusseaduse vastuvõtmist. Samas on eluruumid täiesti elamiskõlblikud ja vastavad eluruumidele esitatud nõuetele.

Kohus järgis uurimispõhimõttest tulenevat selgitamiskohustust ja andis kaebajale võimaluse oma väiteid tõendada. G. Šubinile olid tagatud HKMS § 15 lg-s 1 sätestatud õigused.

Eksituse tõttu väitis vastustaja kohtus, et kamber nr 212 on 6-kohaline, tegemist on 8-kohalise kambriga. Kaebaja väide, et 01.11.2007-20.02.2008 elas 9. eluosakonna kambris nr 212 10 kinnipeetavat, pole päris õige. Vahetult enne kohtuistungit viibis kaebaja koos 5 kinnipeetavaga kambris, millest võis tekkida ekslik arvamus, et tegemist on kuuekohalise kambriga. Perioodid, millal 8-kohalises kambris viibis rohkem kui 8 kinnipeetavat olid 01.11.2007 kuni 12.11.2007, 10.12.2007 kuni 04.01.2008 ning 05.01.2008 kuni 17.01.2008. Nimetatud juhtudel olid kõigil kinnipeetavatel oma voodikohad (narid). Selline olukord sai võimalikuks, kuna julgeolekuosakonnal oli vaja kokku paigutada kinnipeetavad, kellel omavahelised probleemid puudusid. Osadel neil perioodidel kambris 212 elanud kinnipeetavatel oli 9. eluosakonnas probleeme ja ainus kamber, kuhu neid oli võimalik paigutada, oli nr 212. Samuti tõi kaebaja käitumine kaasa vajaduse piirata tema vanglasisest liikumist ja suhtlemist vältimaks uute õigusrikkumiste toimepanemist. Isegi kui mingil ajahetkel asus kambris 10 kinnipeetavat, ei anna see alust kaevatava käskkirja tühistamiseks ja kahju väljamõistmiseks.

Kaebaja kandis ka enne 01.11.2007 karistust kinnises eluosakonnas (8-ndas), kus elukorraldus käib kindla päevakava alusel, milles pole ette nähtud spordisaali ega kiriku külastamist. Päevakava kehtib samamoodi ka VangS § 69 lg 2 p 4 alusel kinnisesse eluosakonda paigutatud kinnipeetavatele. Seega ei toimunud kaebaja elukorralduses drastilisi muudatusi.

Inimväärikuse alandamine eeldab põhiõiguste intensiivset riivet. Isegi kui kaebajal tekkis seoses tema suhtes julgeolekunõude kohaldamisega psüühiline ja füüsiline surve, ei tähenda see veel vastustaja poolset süülist kaebaja väärikuse alandamist. Väärikuse alandamiseks ei saa lugeda igasuguseid hingelisi läbielamisi, vaid tegemist peab olema olukorraga, kus avalik võim on isikut alandades intensiivselt rikkunud põhilisi inimõigusi. Käesoleval juhul asjaolud sellistele õiguste riivetele ei viita.

Vastustaja leidis, et kaebaja täiendavad taotlused on põhjendamatud ja tuleb jätta rahuldamata.

RINGKONNAKOHTU PÕHJENDUSED

7. Murru Vangla direktori 01.11.2007 käskkirja nr 101-i kohaselt nähti kaebaja suhtes täiendavate julgeolekuabinõude kohaldamine ette kuni asjaolude äralangemiseni, kuid mitte kauemaks kui kuueks kuuks ehk kuni 30.04.2008. Haldusasja materjalidest nähtuvalt on kaebaja viibinud 9. eluosakonna kambris nr 212 alates 01.11.2007 kuni 25.02.2008 ja alates 03.03.2008 kuni 30.04.2008. Seega on käskkiri kaotanud kehtivuse ja selle tühistamine ei ole võimalik. Seetõttu tuleb kaebus viidatud käskkirja tühistamise nõudes jätta rahuldamata.

8. Kaebaja taotles ka nimetatud käskkirjaga põhjustatud mittevarealise kahju summas 35 000 krooni hüvitamist.

9. RVastS § 7 lg 1 kohaselt on kahju hüvitamise nõude rahuldamise aluseks isiku õiguste rikkumine avaliku võimu kandja õigusvastase tegevusega avalik-õiguslikus suhtes. Piirangud

mittevaralise kahju hüvitamise alustele sätestab sama seaduse § 9 lg 1, mille kohaselt võib füüsiline isik nõuda mittevaralise kahju rahalist hüvitamist süüliselt väärkuse alandamise, tervise kahjustamise, vabaduse võtmise, kodu või eraelu puutumatuse või sõnumi saladuse rikkumise, au või hea nime teotamise korral.

Ringkonnakohtu arvates võib kinnipeetava õigusvastane eraldatud lukustatud kambrisse paigutamine VangS § 69 lg 2 p 4 alusel anda alust mittevaralise kahju hüvitamiseks, kui on täidetud RVastS § 9 lg 1 tingimused.

10. VangS § 69 lg 1 kohaselt kohaldatakse täiendavaid julgeolekuabinõusid kinnipeetavale, kes süstemaatiliselt rikub vangistusseaduse või vangla sisekorraeskirja nõudeid, kahjustab oma tervist või on suitsiidi- või põgenemiskalduvustega, samuti kinnipeetavale, kes on ohtlik teistele isikutele või vangla julgeolekule. Täiendavaid julgeolekuabinõusid võib kohaldada ka raske õiguserikkumise ärahoidmiseks.

11. Vaidlustatud käskkirjas põhjendati kaebaja suhtes julgeolekuabinõude kohaldamist tema ohtlikkusega teiste kinnipeetavate elule ja tervisele ning vangla julgeolekule, kaaskinnipeetava arvatava ründamisega (sündmuse asjaolude väljaselgitamiseks on algatatud kriminaalasi) ning kaebaja iseloomuga (agressiivne, üleolev ja ähvardav).

12. Ringkonnakohus nõustub halduskohtuga selles, et Murru Vangla otsus kaebaja paigutamise kohta eraldi lukustatud kambrisse ja selle kohta koostatud käskkiri on õiguspärased ning apellatsioonkaebuse väited ei anna alust asuda halduskohtust erinevale seisukohale. Nõustudes halduskohtu põhjendustega ei pea ringkonnakohus vajalikuks neid kõiki korrata. Vastuseks apellatsioonkaebuse väidetele märgib ringkonnakohus järgmist.

13. Murru Vangla julgeolekuosakonna ametnike poolt võetud kinnipeetavate seletustest nähtub kaebaja ohtlikkus kaaskinnipeetavatele. Ringkonnakohus ei näe põhjust kahelda vangla julgeolekuosakonna ametnike poolt võetud kinnipeetavate seletuste tõepärasuses. Kaebaja väide seletusi andnud kinnipeetavate huvist isoleerida kaebaja põhjusel, et ta segas nende äritsemist narkootikumidega, on paljasõnaline ja oletuslik. Samuti ei ole käesoleva haldusasja eesmärgiks kaebaja ja kaaskinnipeetava vahel 16.09.2007 aset leidnud kakluse asjaolude ja süüdlase väljaselgitamine, seda tehakse kriminaalasja nr 0792220921 menetluses.

14. Ringkonnakohus nõustub halduskohtu seisukohaga ka selles, et kaebajale laines 9. eluosakonnas viibimise ajal 9. eluosakonna päevakord ning sellest tulenesid kaebajale liikumis- ja suhtlemisvabaduse piirangud, samuti piirangud kehakultuuriga tegemisel ja religioossete vajaduste rahuldamisel. Kaebaja ei ole 9. eluosakonna päevakorra õiguspärasust kahtluse alla seadnud ega seda vaidlustanud.

15. Kaebaja oli kohustatud kandma Murru Vangla 9. eluosakonnas viibimise ajal vangla riideid vastavalt justiitsministri 30.11.2000 määrusega nr 72 kinnitatud Vangla sisekorraeskirja § 8 lg-le 2, mis alates 01.11.2007 kehtinud redaktsioonis nägi ette, et Murru Vanglas kannavad vangla riietust vangla poolt lukustatavate kambritega osakonda paigutatud kinnipeetavad. Kuna nii Murru Vangla direktori 07.11.2007 käskkiri nr 97 kui ka 16.11.2007 käskkiri nr 103 lubasid 8. ja 9. eluosakonda paigutatud kinnipeetavatel kambris omada ja kasutada isiklikest riietusesemetest pikka aluspesu ja sokke, siis ei ole kaebaja väide soojade riiete kandmise takistamisest jalutuskäigul ja sokkide äravõtmisest usutav.

16. Kaebaja eksib väites, et kohus eiras tema tunnistajate kohtuistungile kutsumise taotlusi. Halduskohus on lahendanud kaebaja taotlused tunnistajate kohtuistungile kutsumise kohta

kohtuistungil protokollilise määrusega ning see on kajastatud kohtuistungil protokollilise lehekülgedel 2 (all viimane lõik) ja 3 (ülal esimene lõik, vt toimiku lk 107-108). Kaebaja ei ole pidanud vajalikuks tunnistajate kohtuistungil ülekuulamist apellatsioonimenetluses.

17. Halduskohus ei rikkunud menetlusnorme, jättes andmata hinnangu kaebaja meditsiinilisel kaardil fikseeritud 16.09.2007 peksmisjälgedele ning I. E. ja D. M. kirjalikele seletustele 16.09.2007 aset leidnud kahluse kohta.

Halduskohus on 30.01.2008 määruse punktiga 1 tagastanud kaebajale kaebuse HKMS § 11 lg 3¹ p 3 alusel osas, millega ta vaidlustas Murru Vangla toimingud seoses tema suhtes 12.10.2007 käskkirjaga eraldihooldamise printsiibi rakendamisega ning Murru Vangla tegevusetusega seoses tema peksmisega kinnipeetav A. A. poolt 16.09.2007 ja arstiabi osutamisel peale peksmist. Kaebaja ei ole kaebuse osalise tagastamise määrust vaidlustanud. Kohtuistungil protokollist nähtuvalt on kohtunik lugenud kaebajale kohtuistungil täiendavalt ette nimetatud määruse punkti 1 ja selgitanud, et need küsimused vaadatakse läbi haldusastmas nr 3-07-2247, mille juurde tuleb esitada ka vastavad tõendid. Haldusastmas nr 3-07-2247 on kaebaja vaidlustanud Murru Vangla direktori 12.10.2007 käskkirja nr 93 ja taotlenud sellega tekitatud mittevaralise kahju hüvitamist.

18. Samal põhjusel ei ole käesolevas asjas asjakohased kaebaja poolt apellatsioonkaebusele lisatud ja hiljem saadetud kinnipeetavate seletused 16.09.2007 aset leidnud kahluse kohta ja arstiabi taotluste kaotsi mineku kohta ning ringkonnakohus jätab need tähelepanuta.

19. Ringkonnakohtu hinnangul ei tõenda halduskohtus kogutud ja kaebaja poolt ringkonnakohtule täiendavalt esitatud dokumendid seda, et kaebajal oleks kaevatava käskkirja alusel 9. eluosakonnas viibimise tulemusena tekkinud tervisekahjustused. Kaebusele lisatud tervisekaardi väljavõte on tehtud oktoobris 2007 ja kajastab andmed kaevatava käskkirja andmisele eelnenud perioodi kohta ega saa seetõttu tõendada käskkirjaga tervisekahjustuste tekkimist. Ka kaebaja poolt esitatud kinnipeetavate kirjalikes seletustes seostatakse kaebaja tervise väidetavat halvenemist eelkõige 16.09.2007 aset leidnud sündmustega.

20. Kui halduskohtus vaieldi veel selle üle, mitu kinnipeetavat oli koos kaebajaga kambris nr 212, siis vastuses apellatsioonkaebusele tõdes Murru Vangla, et tegemist oli 8-kohalise kambriga, kus oli aega-ajalt ka üle kaheksa kinnipeetavat. Samas ei ole vangla väitnud vastu kaebaja väite, et kamber on 3x 6 meetrit suur.

Nõustuda tuleb kaebajaga selles, et vangla sisekorraeskirja § 6 lg 6, mis alates 01.04.2003 jõustunud redaktsioonis näeb ette, et kinnipeetavale on toas või kambris ette nähtud vähemalt 2,5 m² põrandapinda, on vanglale täitmiseks kohustuslik. Kaebaja viibimine ülerahvastatud kambris, kus võib olla maksimaalselt seitse kinnipeetavat, võib alandada kaebaja väärikust ja põhjustada talle kannatusi.

21. Võlaõigusseaduse § 134 lg 2 kohaselt tuleb vabaduse võtmisest, samuti muude isikuõiguste rikkumisest, eelkõige isiku au teotamisest tekkinud kahju hüvitamise kohustuse korral kahjustatud isikule mittevaraline kahju hüvitada üksnes juhul, kui rikkumise raskus, eelkõige kehaline või hingeline valu, seda õigustab. Ka RVastS § 9 lg 2 alusel hüvitatakse mittevaraline kahju proportsionaalselt õiguserikkumise raskusega ning arvestades süü vormi ja raskust.

Vastustaja vastusest apellatsioonkaebusele nähtub, et kaebaja on viibinud kuuest kuust ca 2,5 kuu vältel kambris nr 212 olukorras, kus temale ei olnud piisavalt põrandapinda. Ringkonnakohus leiab, et ühe kuni kolme täiendava kinnipeetava talumine ei põhjustanud

kaebajale sellise intensiivsusega kannatusi, mis õigustaks rahalise hüvitise väljamõistmist. Küll aga tuleb kaebaja viibimine kambris nr 212 olukorras, kus temale ei olnud vangla sisekorraeskirja § 6 lg-s 6 ettenähtud 2,5 m² põrandapinda tunnistada õigusvastaseks. Vähem olulise mittevaralise kahju puhul võib piisavaks osutuda õiguse rikkumise kohtulik tuvastamine (Riigikohtu halduskolleegiumi 05.10.2006 otsus haldusasjas nr 3-3-1-44-06).

21. Neil põhjendustel tuleb halduskohtu otsus osaliselt tühistada ja teha selles osas uus otsus, millega tunnistada õigusvastaseks kaebaja hoidmine Murru Vangla direktori 01.11.2007 käskkirja nr 101-i alusel kambris, kus temale oli vähem kui 2,5 m² põrandapinda. Muus osas jääb apellatsioonkaebus rahuldamata ja kohtuotsus muutmata.

Oliver Kask

Ivo Pilving

Lilianne Aasma